

Вітюк А.В.
Почапська Ю.І.

Вінницький національний технічний університет

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Розкрито сутність активів підприємства, виявлено їх основні характеристики. Охарактеризовано необоротні активи, оборотні активи та необоротні активи, утримуванні для продажу. Охарактеризовано основні принципи управління активами підприємства. Виявлено Переваги та недоліки використання різних груп активів. Запропоновано стратегію управління активами на підприємстві

Ключові слова. Активи, підприємство, управління, стратегія

Abstract. The essence of the enterprise's assets is revealed, their main characteristics are revealed. Non-current assets, current assets and non-current assets held for sale are described. The basic principles of enterprise asset management are described. The advantages and disadvantages of using different groups of assets are revealed. The strategy of asset management at the enterprise is offered

Keywords. Assets, enterprise, management, strategy

Для забезпечення процесу нормального та перспективного господарського функціонування підприємства необхідно, перш за все, ефективно управляти його активами. Активи відіграють важливу роль в господарській діяльності підприємства, оскільки за допомогою їх ефективного формування і використання підприємство покращує свою діяльність, підвищує свій економічний потенціал і, як наслідок, одержує дохід (прибуток).

Активи являють собою економічні ресурси підприємства в різних видах, які використовуються в процесі здійснення господарської діяльності. Всі вони формуються для конкретних цілей здійснення цієї діяльності у відповідності до місії та стратегії економічного розвитку підприємства та у формі сукупних майнових цінностей характеризують основу його економічного потенціалу [1, с. 63]. Активи підприємства являють собою господарські засоби, сформовані за рахунок власного і позикового капіталу. Вони характеризуються балансовою вартістю, продуктивністю і здатністю генерувати дохід унаслідок постійного обороту. До активів традиційно належать контрольовані підприємством ресурси, використання яких зумовлює збільшення економічних ефектів. До них включають усі матеріальні цінності, нематеріальні активи та кошти, що належать суб'єкту господарювання на певну дату, їх розміщення та використання [2, с. 439].

У балансі підприємства активи підприємства поділяються на такі групи:

– необоротні активи (незавершене будівництво, основні засоби, довгострокові фінансові інвестиції, довгострокова дебіторська заборгованість, відстрочені податкові активи й інші необоротні активи);

– оборотні активи (грошові кошти та їх еквіваленти, не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації або споживання протягом операційного циклу чи протягом 12 місяців);

– необоротні активи, утримуванні для продажу та групи вибуття.

Усі три групи вказаних активів підприємства повинні відповідати функціональній направленості та обсягам діяльності підприємства. Лише в такій відповідності вони становлять для підприємства певну цінність, як його економічні ресурси, що призначені для раціонального використання в поточному та наступних періодах здійснення господарської діяльності.

Головна мета управління активами нерозривно пов'язана з головною ціллю фінансового управління тобто забезпечення максимізації добробуту власників підприємства, що отримує конкретне вираження у максимізації ринкової вартості підприємства. Така ціль дає змогу враховувати чинники часу, доходності і ризику, інтереси власників підприємства. Отже, забезпечення максимізації добробуту власників у поточному та перспективному періодах застосовано як головну мету й до управління активами, яке на сучасному етапі повинно бути побудоване на принципах стратегічного управління [3, с. 78].

Серед найважливіших принципів управління активами можна визначити:

— управління активами має базуватись на державно-му підході при оцінюванні економічних процесів, явищ, ре-зультатів діяльності, тобто при управлінні необхідно враховувати відповідність державній економічній, соціальній, екологічній, міжнародній політиці та законодавству;

— управління має носити науковий характер, тобто базуватись на положеннях діалектичної теорії пізнання, враховувати вимоги економічних законів розвитку, використовувати досягнення науково-технічного прогресу і передового досвіду, новітні методи економічних досліджень;

— управління має бути комплексним. Комплексність управління вимагає охоплення всіх ланок і сторін діяльності, всебічного вивчення причинних залежностей в діяльності підприємства;

— однією з вимог до управління є забезпечення системного підходу, коли кожний досліджуваний об'єкт розглядається як складна динамічна система, яка включає низку елементів, певним чином пов'язаних між собою і зовнішнім оточенням. Вивчення кожного об'єкта повинно здійснюватися з урахуванням всіх внутрішніх і зовнішніх зв'язків, взаємозалежності та взаємопідпорядкованості його окремих елементів;

— управління активами має бути об'єктивним, конкретним і точним. Воно має будуватися на достовірній, перевіреній інформації, що реально відображає об'єктивну дійсність, а висновки мають бути обґрунтовані точними аналітичними розрахунками. З цієї вимоги витікає необхідність постійного вдосконалення процесу збору та обробки інформації з метою підвищення точності і достовірності розрахунків;

— управління покликане бути дійовим, активно впливати на процес діяльності підприємства і його результати, своєчасно виявляючи недоліки, прорахунки, упущення в роботі;

— єдність стратегічного (перспективного) і тактичного (поточного) планування означає відповідність тактичних планів стратегічним цілям, з метою забезпечення безперервності відповідного процесу;

— управління має бути оперативним. Оперативність означає вміння швидко і чітко проводити оцінювання ситуації, приймати управлінські рішення і втілювати їх в життя;

— управління має бути ефективним, тобто витрати на утримання управлінського персоналу мають давати багатократний ефект [4, с. 74-75].

Характеризуючи активи як об'єкт фінансового управління, необхідно відзначити особливості їх окремих складових (табл. 1). Так, необоротні активи є найменш мобільною частиною майна, основна відмінність якої полягає у багаторазовому використанні у процесі господарської діяльності та частковій амортизації протягом кожного операційного циклу. У процесі формування й управління необоротними активами необхідно усвідомлювати їх плюси і мінуси порівняно з оборотними активами. До оборотних активів підприємства відносять ті види майнових цінностей, які повністю споживаються за один виробничий цикл. При цьому необхідно усвідомлювати, що елементи оборотного капіталу, вкладеного в поточні активи підприємства, постійно переходять зі сфери виробництва у сферу обігу і знову повертаються у виробництво. Та частина оборотного капіталу, яка постійно перебуває у сфері виробництва, називається оборотними фондами. До складу оборотних фондів відносять: виробничі запаси, незавершене виробництво, напівфабрикати власного виробництва, витрати майбутніх періодів

Таблиця 1 – Переваги та недоліки використання активів

Необоротні активи	
Переваги	Недоліки
1. менший ризик інфляційного знецінення;	1. низький рівень маневреності та реструктуризації вкладених коштів;
2. менший ризик втрати у процесі господарської діяльності;	2. можливість морального зносу;
3. здатність приносити стабільний дохід у формі орендних платежів;	3. низький рівень ліквідності;
4. можливість більш інтенсивного використання	
Оборотні активи	
Переваги	Недоліки
1. більш висока ліквідність;	1. більш високий рівень фінансових ризиків;
2. наявність частини активів у формі готових засобів платежу;	2. можливість інфляційного знецінення;
3. високий рівень маневреності та реструктуризації вкладених коштів;	3. можливість втрат через природний збиток;
4. можливість підвищення оборотності.	4. додаткові витрати на утримання надлишку активів.

Відтак, можна зробити висновок, що система управління активами підприємства – важливий елемент підвищення ефективності діяльності підприємства, оскільки розробка та впровадження раціональних підходів в управлінні активами забезпечують надійну фінансову стійкість, кредитоспроможність, інвестиційну привабливість підприємств.

Забезпечити ефективне управління активами підприємства можна виключно за розробки стратегії управління активами підприємства. Формування стратегії управління активами на підприємстві може здійснюватися шляхом реалізації таких етапів:

1. Аналіз фінансової діяльності підприємства сприяє усвідомленню і виділенню тих проблем, рішення яких призведе до оздоровлення ситуації.

2. Прогнозування фінансово-економічної ситуації на майбутнє – за результатами ідентифікації проблемних зон та наявних можливостей.

3. Розроблення вимог до фінансового оздоровлення, тобто визначення перспективних заходів, оптимальних варіантів поліпшення фінансово-економічної стійкості підприємства, забезпечення його довгострокового стабільного зростання.

4. Формування безпосередньо стратегії, її цілей, які згодом уточнюються у підцілях і завданнях, планах діяльності.

5. Розроблення напрямів діяльності з управління активами і формулювання ключових положень стратегії, які об'єднуються й упорядковуються, співвідносяться із загальною стратегією управління підприємством.

6. Визначення бажаного результату та критеріїв ефективності його досягнення. Критерії задаються у вигляді цільових показників, значення яких постійно контролюється. Тобто якісні цільові показники задаються у самих стратегічних планах, а кількісні – у програмі управління активами підприємства [4, с. 110].

Результатом і критеріями ефективної реалізації заходів у сфері управління активами можуть стати такі характеристики, як: своєчасні розрахунки з постачальниками і кредиторами; вчасна сплата податків; поповнення обігових коштів; освоєння випуску нової продукції, що має стійкий та платоспроможний попит на ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Лотюк М.В. Управління активами підприємства / М.В. Лотюк // Економічні студії. – 2017. – №1(14). – С.62-66.
2. Савицька О.В. Аналіз активів підприємства / А.В. Савицька // Аналіз господарської діяльності підприємства. – 2006. – С. 438–441.
3. Пюро Б.І. Стратегія управління активами підприємства / Б.І. Пюро Л.В. Шірінян // Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. – 2018. – № 6. – Том 29 (68). – С. 78
4. Стратегія управління фінансовою діяльністю: підручник / С.С. Степанчук, В.В. Петрушевська, С.С. Настюк. Донецьк: Ноулідж, 2014. 251 с

Почапська Юлія Іванівна – студентка групи ЕК-176 факультету менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: kuranksenia@gmail.com

Науковий керівник: Вітюк Анна Валеріївна – доцент, доцент кафедри менеджменту, маркетингу та економіки Вінницького національного технічного університету.

Pochapska I. Yulia – Faculty of Management and Informational Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: pochapska2017@gmail.com

Supervisor: Anna V. Vitiuk – Associate Professor, Department of Management, Marketing and Economy of Vinnitsa National Technical University.